

Datum
2023-08-25

Ärendenr
2023-07072

Ert datum
2023-05-03

Er referens
31/2022

Enheten för brand och räddning (RO-BR)
Stefan Särdaqvist
010-240 3644
Stefan.Sardqvist@msb.se

Boverket
remiss@boverket.se

Remiss om Boverkets förslag till föreskrifter och allmänna råd om säkerhet i händelse av brand i byggnader

Sammanfattning

MSB anser att Boverket i sitt förslag som helhet tagit hänsyn till brandskydd i byggnaders driftsskede på ett tydligt sätt. Förslaget har även ett barnsäkerhetsperspektiv.

MSB föreslår tre ändringar, dels beträffande helhetsperspektiv vid ändring av byggnad, dels beträffande skylt om maximalt personantal i vissa samlingslokaler och dels beträffande redundans för räddningshiss. MSB har dessutom ett antal kommentarer kring aspekter där det kan behövas förtydliganden eller ytterligare överväganden.

Helhetssyn i projekteringen (1 kap 9 §)

Det finns exempel, senast Polarbrödsbranden, på bränder i byggnader som byggts om vid ett flertal tillfällen men där ingen har sett helhetsperspektivet.

MSB föreslår därför ett tillägg till kap 1 § 9, alternativt i kap 10, med lydelsen: *Vid ändring av byggnad ska ändringens påverkan på byggnadens brandskydd som helhet beaktas.*

Skylt med maximalt personantal

Råd om skylt med maximalt personantal i vissa samlingslokaler har funnits länge (BBR 5:352) och underlättar regelefterlevnaden för samlingslokaler i förvaltningsskedet, till en ringa kostnad. Personantalet är en grundförutsättning vid all brandteknisk dimensionering. Hur många personer som en lokal är dimensionerad för bör därför framgå tydligt i byggnaden och inte endast av brandskyddsdocumentationen. Som jämförelse finns krav på att resultat från OVK ska anslås. Motiven för att ange maximalt personantal i samlingslokaler borde vara minst lika starka.

MSB anser därför att kravet på skylt med maximalt personantal i samlingslokaler i verksamhetsklass 2B och verksamhetsklass 2C bör finnas kvar och regleras i föreskrift, snarare än tas bort, när det allmänna rådet försvinner.

Räddningshiss (2 kap 33 §)

I vissa fall kan redundans skapas genom tekniska lösningar men vad gäller räddningshissar föreslår Boverket att räddningstjänsten bistår med redundans. Räddningshissar intar här en särställning eftersom det innebär att räddningstjänstpersonal måste gå i trapporna om räddningshissen inte fungerar. Räddningshiss krävs enligt förslaget från 30 m, men teknisk redundans först över 50 m. Avståndet mellan 30 och 50 meter kommer att få betydande påverkan på räddningspersonalens möjligheter att göra en räddningsinsats då de kommer att bli mer fysiskt belastade. Ett strömbortfall kan dessutom leda till problem med andra tekniska system, exempelvis brandgasventilation, vilket kan innebära behov av att använda andningsskydd även i trapphuset, som i sin tur negativt påverkar aktionstiden. Lång förflyttning kan även medföra att det krävs mer resurser samt att räddningsinsatsen fördröjs.

MSB anser därför att om det ställs krav på räddningshiss, bör samma krav gälla för räddningshiss oavsett höjd.

Övergripande säkerhetsnivå

Boverkets förslag till nytt regelverk innebär en omfattande omformulering från det nuvarande även om avsikten inte har varit att ändra den generella säkerhetsnivån annat än undantagsvis. MSB anser dock att det inte är tillräckligt utrett om de förändringar som föreslås kommer att leda till att den övergripande säkerhetsnivån för brandskyddet i byggnader behålls.

Kontrollinstruktioner (1 kap 21 §)

Många brandtekniska installationer finns i det fördolda och vid normal drift märks det inte om de inte fungerar, vilket exempelvis trasig ventilation eller uppvärmningsanordningar gör. De behöver regelbundna kontroller för att funktionen ska kunna säkerställas.

MSB vill därför betona vikten av att tekniska installationer för att underlätta räddningsinsats i enlighet med kapitel 8 och larm i enlighet med kapitel 7 förses inte endast med drifts- och underhållsinstruktioner utan även med kontrollinstruktioner. Detta bör rymmas inom kap 1 § 21 i enlighet med resonemanget under avsnitt 5.4.11 men kan behöva förtydligas.

Trycksatta stigarledningar (2 kap 32 §)

MSB förstår resonemanget bakom att räddningstjänsten kan utgöra redundans för trycksatta stigarledningar mellan 30 och 50 m. Dock anser MSB att konsekvensen bör utredas hur en släckinsats påverkas av om både stigarledningar och andra brandtekniska installationer felfungerar samtidigt vid externt strömbortfall.

Antändning av byggnadsdelar (4 kap 8 §)

Det allmänna rådet (BBR 5:43) om minst 0,5 m alternativt 0,65 m avstånd mellan spis och överskåp har tagits bort i förslaget. Här ser inte MSB att Boverket utrett konsekvenserna av att kravet ersätts med mer generella formuleringar.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Energilagring (5 kap 21 §)

MSB ser positivt på att energilager över en viss storlek föreslås utformas som egen brandcell. Det finns dock fortfarande brandsäkerhetsaspekter inom området kvar att hantera, exempelvis angående utveckling av brännbar gas från batterier vid termisk rusning vilket skulle kunna ge behov av brandgasventilation eller tryckavlastning. MSB är dock osäker på hur och av vem dessa aspekter bör regleras.

Det är en stor fördel med en generell storleksgräns för alla typer av energilager, men MSB ser också utmaningar i hur man jämför olika system, i synnerhet om man även beaktar annan teknik än batterier.

Brandsektionering (5 kap 24 §)

Det är positivt att kravet om att begränsa omfattande brandspridning har återkommit i det slutliga remissförslaget.

Sektionering av grupper av en- eller tvåbostadshus

Bränder i radhus med spridning till samtliga lägenheter i längan har under många år varit ett återkommande problem. Storleken på dessa bränder har i praktiken begränsats tack vare kravet på maximalt 800 m² byggnadsarea vilket har lett till fem-sex lägenheter per radhuslänga som det normala och denna storlek som maximal storlek på radhusbränder. MSB ser en risk för motsvarande fenomen även vid andra typer av tät småhusbebyggelse, i synnerhet ur ett klimatperspektiv. Det finns internationella exempel i närtid, på vegetationsbränder som särskilt drabbat småhusbebyggelse.

MSB ser inte att Boverket tillräckligt utrett konsekvenserna av att ta bort kravet på maximalt 800 m² för grupper av småhus.

Verksamhetsklass 5C

I förslaget finns flera förändringar som rör verksamhetsklass 5C, exempelvis alternativ utrymningsdörr (7 kap 11 §) och sprinklerkrav (7 kap 46 §). MSB konstaterar att det finns föreslagna formuleringar som möjligen oavsiktligt kan komma att påverka säkerhetsnivån i bruksskedet och uppmanar därför Boverket att se över konsekvenserna av förändringar i den aktuella klassen ytterligare.

Räddningstjänstassisterad utrymning (7 kap 15 §)

Beträffande utrymning med hjälp av räddningstjänstens bärbara stegar vill MSB lyfta att det inte är självklart att räddningstjänsten i framtiden bör kunna tillgodoräknas som organisatorisk åtgärd på det sätt som skett traditionellt i vissa verksamhetsklasser. Dels av arbetsmiljöskäl och dels på grund av att utrymning via stege ställer höga krav på den utrymmandes fysiska och mentala förmåga. Med tanke på en åldrande befolkning och att man förväntas bo kvar i eget boende i så lång utsträckning som möjligt kommer det i praktiken vara en utrymningslösning som inte fungerar för en ökande del av befolkningen.

I konsekvensutredningen (sid 358) anges att ”Tiden från ankomst till påbörjad insats kan schablonmässigt sättas till en minut.” MSB:s uppfattning är att en minuts angreppstid för höjdfordon är en optimistisk och missvisande schablon och att det är den faktiska

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Datum
2023-08-25

Ärendenr
2023-07072

angreppstiden som är relevant. Om körtiden räknas till ankomst till aktuell gatuadress behöver angreppstiden omfatta att placera fordonet på uppställningsplats och att resa stege mot det översta planet som ska kunna utrymmas. I kommunernas handlingsprogram ska enligt föreskrift (MSBFS 2021:1) insatstiden avseende utrymning med hjälp av stegutrustning framgå, inklusive den av räddningstjänsten uppskattade angreppstiden. Boverket behöver här tydliggöra om man avser att dimensioneringen ska utgå från en schablon i stället för från av räddningstjänsten angivna tider.

Begreppet ”räddningstjänstassisterad utrymning” är nytt i och med förslaget. Det bör därför framgå av konsekvensutredningen vad detta begrepp innebär i relation till begrepp som använts i tidigare regelverk.

Räddningstjänstens insats utgör, exempelvis i 7 kap 15 §, ett alternativ till tekniska lösningar. MSB har förståelse för att det är ett kostnadseffektivt sätt att skapa redundans men vill också framföra farhågor inför framtiden med att tillämpa organisatoriska lösningar i byggreglerna. MSB ser en farhåga med att lokala, ej stadigvarande förmågor hos räddningstjänsten blir dimensionerande för brandskyddet i nybyggnationer som riskerar att bli kostnadsdrivande och begränsande för räddningstjänstorganisationen. För att skapa hållbara lösningar i förvaltningsskedet, likstämighet över landet samt förutsägbarhet för byggherrarna i vad de kan förvänta sig av räddningstjänsten, vill MSB trycka på behovet av tydlighet gällande vad som ska vara dimensionerande faktorer för räddningstjänsten.

Verksamhetsklass 3C (7 kap 15 §)

MSB ser positivt på tillskapandet av den nya verksamhetsklassen 3C. Den omfattar dock personer som kan ha svårighet att sätta sig själva i säkerhet. Det är förenat med svårigheter (utvecklat i första stycket under föregående rubrik) att utrymma via räddningstjänstens stegutrustning, i synnerhet om det är tal om bärbar stege. Dock ser MSB att den totala brandsäkerhetsnivån för dessa boenden förbättras i och med krav på boendesprinkler och spisvakt i förhållande till dagens kravnivå. De förbättrande brandskyddsåtgärderna i dessa bostäder innebär samtidigt också att behovet av utrymning i händelse av brand kommer att minska.

BBR 5:215 innehåller ett allmänt råd om vilka verksamheter som ingår i verksamhetsklass 5B. MSB anser att det viktigt att det även fortsättningsvis framgår tydligt vilka verksamheter som omfattas av verksamhetsklass 5B så de inte riskerar att bedömas felaktigt i verksamhetsklass 3C.

Beräkning av avstånd till utrymningsväg (7 kap 17-18 §§)

Modellen med sammanfallande väg frikopplas från beräkningen av total väg och ersätts med separata krav på sammanfallande respektive maximalt avstånd till utrymningsväg i var sin föreskrift. Avstånden styrs endast av verksamhetsklass. MSB noterar dock att det inte är tydligt att avstånd enligt paragraferna inte kan läggas samman, vilket kan leda till missförstånd.

MSB har inga synpunkter på att kraven på enkel och sammanfallande gångväg delas upp. Det är positivt att modellen med rätvinklig mätning behålls; att lämna den hade gett oöverskådliga konsekvenser.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984

Datum
2023-08-25Ärendenr
2023-07072**Beslagning (7 kap 31 §)**

Boverket föreslår ingen förändring vad gäller beslagning av utrymningsdörrar. MSB vill dock uppmärksamma problematiken kring beslagning av utrymningsdörrar i förskolor och vissa vårdboenden. I många fall finns en skillnad mellan tekniskt utförande enligt byggregelverket och utformningen i praktiken efter byggprocessen och i bruksskedet.

Relationen mellan PBL och LSO

MSB ser positivt på att Boverket lyft frågan om relationen mellan PBL och LSO och på sid 91 tydliggjort att avsaknad av brandskyddsdocumentation bör ses som en brist i brandskyddet.

I detta ärende har stf avdelningschef Patrik Perbeck beslutat. Brandingenjör, tekn. dr. Stefan Särdaqvist har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschefen Marcus Vilhelmsson deltagit.

Patrik Perbeck

Stefan Särdaqvist